

Spis treści

Wprowadzenie	11
Część I	
ZOGNISKOWANE WYWIADY GRUPOWE Z UCZNIAMI	23
Rozdział 1	
Organizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie. Motywy uczęszczania	42
1.1. Organizowanie zajęć wychowania do życia w rodzinie w szkole	42
1.2. Motywy uczęszczania na zajęcia wychowania do życia w rodzinie	47
Rozdział 2	
Treści zajęć wychowania do życia w rodzinie oraz sposób ich przekazywania	55
2.1. Problematyka zajęć wychowania do życia w rodzinie z perspektywy uczniów	55
2.2. Omawianie na zajęciach wybranych tematów, uzyskane informacje, sposób interpretacji stosowany przez nauczyciela	65
2.3. Sposób prezentacji na zajęciach wychowania do życia w rodzinie kobiet/dziewcząt oraz mężczyzn/chłopców	76
2.4. Informacje o grupach osób, które są dyskryminowane, podawane na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	79
2.5. Korzystanie z podręcznika na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	60

2.6. Metody i środki dydaktyczne stosowane w toku zajęć wychowania do życia w rodzinie	61
2.7. Możliwość proponowania przez uczniów tematów, które będą omawiane na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	88
2.8. Używanie przez nauczyciela na zajęciach wychowania do życia w rodzinie poprawnego słownictwa w odniesieniu do sfery seksualności i aktywności seksualnej	93
2.9. Poruszanie tematyki seksualności człowieka na lekcjach innych przedmiotów	95
Rozdział 3	
Postrzeżenie zajęć wychowania do życia w rodzinie	98
3.1. Skojarzenia z nazwą zajęć „wychowanie do życia w rodzinie”	98
3.2. Emocje towarzyszące zajęciom wychowania do życia w rodzinie	100
3.3. Atmosfera panująca na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	103
3.4. Różnice pomiędzy zajęciami wychowania do życia w rodzinie i pozostałymi lekcjami	108
3.5. Aktywność uczniów na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	111
3.6. Prowadzenie rozmów na temat zajęć wychowania do życia w rodzinie z rówieśnikami i osobami dorosłymi	115
3.7. Rekomendowanie uczęszczania na zajęcia wychowania do życia w rodzinie młodszym uczniom	118
Rozdział 4	
Ocena przydatności wiedzy przekazywanej na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	122
4.1. Źródła informacji o dojrzewaniu, inicjacji seksualnej, antykoncepcji uznawane przez uczniów za rzetelne	122
4.2. Poruszanie na zajęciach wychowania do życia w rodzinie tematów dotyczących codziennych problemów uczniów	127
4.3. Ocena przydatności zajęć wychowania do życia w rodzinie w budowaniu relacji z rówieśnikami, zwłaszcza płci przeciwnej	132
Rozdział 5	
Postrzeżenie nauczyciela wychowania do życia w rodzinie	135
5.1. Ogólna charakterystyka nauczycieli wychowania do życia w rodzinie	135
5.2. Obraz sposobu realizacji przez nauczyciela zajęć wychowania do życia w rodzinie	144

5.3. Ujawnianie swoich poglądów przez nauczycieli w trakcie zajęć wychowania do życia w rodzinie	147
5.4. Sposób przekazywania wiedzy przez nauczyciela wychowania do życia w rodzinie	150
5.5. Kontakt nauczyciela z uczniami w trakcie zajęć wychowania do życia w rodzinie	152
5.6. Realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie przez ekspertów zewnętrznych	155
5.7. Stosunek do propozycji, aby nauczyciel wychowania do życia w rodzinie był także osobą, do której każdy mógłby przyjść i porozmawiać o problemach związanych z seksualnością i rozwojem psychoseksualnym	159
Podsumowanie	161
Część II	
WYWIADY Z DYREKTORAMI SZKÓŁ	167
Rozdział 1	
Miejsce wychowania do życia w rodzinie w szkole	170
1.1. Skojarzenia z nazwą zajęć	170
1.2. Rola zajęć wychowania do życia w rodzinie na tle pozostałych zajęć szkolnych	172
1.3. Opinie na temat zajęć wychowania do życia w rodzinie	175
1.4. Sytuacja związana z prowadzeniem zajęć wychowania do życia w rodzinie, która utkwiała badanym szczególnie w pamięci	180
1.5. Określenia, nazwy, jakich używają uczniowie, nauczyciele lub rodzice w związku z zajęciami wychowania do życia w rodzinie	182
1.6. Żarty, anegdoty związane z prowadzeniem w szkole zajęć wychowania do życia w rodzinie	182
Rozdział 2	
Organizacja zajęć	184
2.1. Prezentacja programu zajęć wychowania do życia w rodzinie na radach pedagogicznych	184
2.2. Prezentacja programu zajęć wychowania do życia w rodzinie rodzicom uczniów	186
2.3. Zapoznanie rodziców i uczniów z prawem do odmowy udziału w zajęciach wychowania do życia w rodzinie	188
2.4. Wpływ opinii samorządu lokalnego na organizację zajęć wychowania do życia w rodzinie	193

2.5. Sposób planowania zajęć wychowania do życia w rodzinie	195
2.6. Systematyczność realizacji zajęć wychowania do życia w rodzinie. Frekwencja uczniów na zajęciach	199
Rozdział 3 Nauczyciel	205
3.1. Nauczyciele prowadzący zajęcia wychowania do życia w rodzinie	205
3.2. Opinie na temat osoby prowadzącej zajęcia wychowania do życia w rodzinie formułowane przez uczniów, ich rodziców i innych nauczycieli	211
3.3. Realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie przez ekspertów zewnętrznych	214
Rozdział 4 Program i przebieg zajęć	217
4.1. Program zajęć edukacyjnych wychowania do życia w rodzinie obowiązujący w szkole	217
4.2. Hospitacje zajęć wychowania do życia w rodzinie	220
4.3. Podręczniki i środki dydaktyczne wykorzystywane na zajęciach wychowania do życia w rodzinie	222
4.4. Relacje między osobami prowadzącymi zajęcia w szkole z takich przedmiotów, jak: religia, wychowanie do życia w rodzinie, etyka i biologia	224
4.5. Zagadnienia, które powinny zdaniem dyrektora znajdować się w programie zajęć wychowania do życia w rodzinie	228
4.6. Zagadnienia, których zdaniem dyrektora nie powinno się poruszać w ramach zajęć wychowania do życia w rodzinie	232
Rozdział 5 Opinie	235
5.1. Opinia na temat tego, czy zajęcia wychowania do życia w rodzinie są potrzebne uczniom/uczennicom w szkole	235
5.2. Opinia na temat tego, czy na przestrzeni lat pracy jako dyrektor badany dostrzega jakieś zmiany związane z zajęciami wychowania do życia w rodzinie	240
5.3. Opinia na temat tego, czy należy coś zmienić w związku z obecnością w szkole zajęć wychowania do życia w rodzinie bądź je zlikwidować	242
5.4. Największe wyzwanie dla osób prowadzących zajęcia wychowania do życia w rodzinie	246

5.5. Wartości i zasady, którymi powinna się kierować osoba prowadząca zajęcia wychowania do życia w rodzinie	249
5.6. Opinia na temat tego, co dyskwalifikuje nauczyciela/nauczycielkę wychowania do życia w rodzinie	252
5.7. Opinia na temat tego, czy nauczyciel WDŻ powinien uwzględnić zjawisko coraz większego zróżnicowania kulturowego, narodowego i religijnego uczniów	255
5.8. Opinia o propozycji zmiany nazwy i programu zajęć wychowania do życia w rodzinie na „edukacja seksualna” bądź „edukacja zdrowotna” oraz nadania im statusu przedmiotu obowiązkowego	258
5.9. Opinia na temat propozycji, aby osoby prowadzące wychowanie do życia w rodzinie pełniły także w ramach swojego etatu funkcję konsultantów, doradców dla uczniów oraz ich rodziców	263
5.10. Ocena możliwości współpracy między szkołą a organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji seksualnej; dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie	267
Podsumowanie	272
Bibliografia	285
Biogramy	288